

§ 298

Yttrande över kommunrevisionens granskning av kommunens visselblåsarfunktion

KSN-2021-01295

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** avge yttrande till kommunrevisionen enligt ärendets **bilaga 1**, samt
2. **att** kommunledningskontoret återkommer till Kommunstyrelsen med en redovisning av uppbyggnaden av en utökad visselblåsarfunktion innan årsskiftet.

Sammanfattning

Kommunrevisionen har överlämnat en rapport över en granskning av kommunens visselblåsarfunktion till kommunstyrelsen för yttrande. Kommunstyrelsen har medgetts förlängd till att yttra sig över rapporten till den 22 september 2021.

Utifrån granskningen rekommenderar kommunrevisionen kommunstyrelsen att göra en översyn av den nuvarande visselblåsarfunktionen bland annat i syfte att möta kommande ny lag och öka visselblåsarfunktionens nytta.

Kommunrevisionens granskningsrapport kan nås via följande [länk till kommunens hemsida](#).

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 16 augusti 2021
- Bilaga 1, förslag till yttrande från kommunstyrelsen
- Bilaga 2, kommunrevisionens granskningsrapport via [länk till kommunens hemsida](#)

Yrkanden

Jonas Segersam (KD) yrkar, instämmande från Erik Pelling (S):
att kommunledningskontoret återkommer till Kommunstyrelsen med en redovisning av uppbyggnaden av en utökad visselblåsarfunktion innan årsskiftet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-09-14

Beslutsgång

Ordförande ställer först Jonas Segersams (KD) tilläggsyrkande mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-08-16

Diarienummer:
KSN-2021-01295

Handläggare:
Lena Grapp

Yttrande över kommunrevisionens granskning av kommunens visselblåsarfunktion

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande till kommunrevisionen enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Kommunrevisionen har överlämnat en rapport över en granskning av kommunens visselblåsarfunktion till kommunstyrelsen för yttrande. Kommunstyrelsen har medgett förlängd till att yttra sig över rapporten till den 22 september 2021.

Utifrån granskningen rekommenderar kommunrevisionen kommunstyrelsen att göra en översyn av den nuvarande visselblåsarfunktionen bland annat i syfte att möta kommande ny lag och öka visselblåsarfunktionens nytta.

Kommunrevisionens granskningsrapport kan nås via följande [länk till kommunens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Att avge yttrandet har inga konsekvenser sett ur perspektiven för barn-, jämställdhet- eller näringsliv.

Föredragning

Arbetet med att förebygga, upptäcka och hantera korruption, oegentligheter och allvarliga missförhållanden innefattar fler åtgärder.

Uppsala kommuns visselblåsarfunktion inrättades inom ramen för säkerhetschefens beslut om att inrätta en funktion för internutredningar inom kommunen. Beslutet anmäldes i kommunstyrelsen den 15 april 2015.

För närvarande behandlas ett förslag om ny visselblåsarlag, lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, som föreslås träda i kraft den 17 december 2021. Den föreslagna nya lagen bygger på ett tvingande EU-direktiv som bland annat innehåller krav på inrättande av särskilt utformade visselblåsarfunktioner. Kraven i lagförslaget omfattar även kommuner och regioner. Det föreslås även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som bland annat innebär att sekretess ska gälla vid uppföljningen av lämnade uppgifter som rapporterats.

Syftet med kommunrevisionens granskning har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig visselblåsarfunktion. Utifrån genomförd granskning är revisionens bedömning att kommunstyrelsen inte säkerställt detta. Detta bland annat mot bakgrund av att information om visselblåsarfunktionen kan vara svår att hitta på intranätet, att kommunstyrelsen inte bedöms ha säkerställt att det finns en formaliserad rutin för hanteringen av inkomna tips och att det saknas ändamålsenlig rapportering och uppföljning av inkomna ärenden.

Utifrån granskningen är den övergripande rekommendationen till kommunstyrelsen att göra en översyn av den nuvarande visselblåsarfunktionen. Kommunstyrelsen rekommenderas vid översynen bland annat att inrätta ett webbaserat visselblåsarssystem som tillåter anonym återkoppling och kommunikation med tipsare samt genomföra utbildning för personalen i syfte att upprätthålla en hög vetskap om att funktionen finns.

I förslag till yttrande från kommunstyrelsen i ärendets bilaga 1 bedömer kommunstyrelsen att den kommande nya visselblåsarlagen innebär att kommunen behöver göra förändringar i den nuvarande visselblåsarfunktionen. De synpunkter som kommunrevisionen framför i sin granskningsrapport kommer kommunstyrelsen att ta hänsyn till i det kommande arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Att avge yttrandet har inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 16 augusti 2021
- Bilaga 1, förslag till yttrande från kommunstyrelsen
- Bilaga 2, kommunrevisionens granskningsrapport via [länk till kommunens hemsida](#)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunstyrelsen
Yttrande

Datum:
2021-08-16

Diarienummer:
KSN-2021-01295

Handläggare:
Lena Grapp

Kommunrevisionen Uppsala kommun
kommunrevisionen@ uppsala.se
lena.salomon@pwc.com
Ert dnr KRN-2020-00055

Yttrande över kommunrevisionens granskning av kommunens visselblåsarfunktion

Kommunstyrelsen yttrar sig över kommunrevisionens rekommendationer (i fet stil) nedan.

Kommunstyrelsen rekommenderas att göra en översyn av den nuvarande visselblåsarfunktionen bland annat i syfte att möta kommande ny lag och öka visselblåsarfunktionens nytta.

Kommunen behöver göra förändringar i sin nuvarande process för anmälan om oegentligheter med anledning av ikraftträdandet av den nya lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, som träder ikraft den 17 december 2021. Den befintliga inrapporteringsfunktionen måste sannolikt ersättas med en ny funktion.

Inrätta ett webbaserat visselblåsarssystem som tillåter anonym återkoppling och kommunikation med tipsare.

Hur kommunens interna rapporteringsfunktion ska byggas upp inför den nya lagens ikraftträdande är en fråga som måste utredas. I den nya lagen uppställs krav bl. a på förfaranden för rapportering och uppföljning som måste uppfyllas. Sannolikt kommer en ny rapporteringsfunktion vara webbaserad.

Överväga att lägga delar av visselblåsarfunktion externt bl. a i syfte att tydliggöra visselblåsarfunktionens oberoende och integritet.

Den kommande lagen innehåller krav på att kommunen ska inrätta en intern rapporteringsfunktion med oberoende och självständiga personer eller enheter som ska vara behöriga att på kommunens vägnar, ta emot rapporter och ha kontakt med rapporterade personer, följa upp det som rapporteras, och lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterade personer.

De som utses får antingen vara anställda hos kommunen eller hos någon som har anlåtats för att hantera rapporteringskanalerna och förfarandena för kommunens räkning.

Det ligger i sakens natur att oberoende och självständighet bäst uppnås genom anlåtande av en extern funktion, varför kommunstyrelsen delar kommunrevisionens bedömning att det bör övervägas att anlita en extern rapporteringsfunktion.

Tydliggöra vilka som förväntas använda rapporteringskanalen (anställda, inhyrd personal, allmänheten etc), tydliggöra informationen som ges till användarna i samband med rapportering, exempelvis vad som förväntas rapporteras samt att information är enhetlig oavsett sökväg.

Den nya lagen innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och som rapporterar det som personen fått del av och som tillhör någon eller några av följande personkategorier:

- a) arbetstagare,
- b) personer som gör en förfrågan om eller söker arbete,
- c) personer som söker eller utför volontärarbete,
- d) personer som söker eller fullgör praktik,
- e) personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under kommunens kontroll och ledning,
- f) egenföretagare som söker eller utför uppdrag,
- g) personer som står till förfogande för att ingå eller ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan,
- h) aktieägare som står till förfogande för att vara eller som är verksamma i aktiebolaget, eller
- i) personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten.

Utöver det nya lagförslaget om skydd för rapportering föreslås även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen som innebär ett skydd mot att uppgifter om rapportering avslöjas.

Lagen innebär inget skydd för personer från allmänheten som lämnar information till kommunen om misstänkta oegentligheter. Vid inrättandet av en ny rapporteringsfunktion får frågan om och i så fall hur inrapportering avseende misstänkta oegentligheter från allmänheten kan hanteras.

Överväga att generellt utöka återkopplingen till tipsaren med information om hur tipset hanterats för att undvika återkommande felrapporteringar.

Som framgår ovan kommer frågan hur kommunens interna rapporteringsfunktion ska byggas upp inför den nya lagens ikraftträdande att behöva utredas. Kommunstyrelsen tar med sig kommunrevisionens synpunkt om återkoppling samt hur felrapporteringar ska undvikas, i det arbetet.

Genomföra informationskampanj eller enklare utbildning för personalen i syfte att upprätthålla en hög vetskap om att funktionen finns samt se över vilken

När den nya inrapporteringsfunktionen har inrättats kommer kommunstyrelsen att informera om den för att alla medarbetare ska få kännedom om den och särskilt det skydd som den nya lagstiftningen innebär för medarbetare som vill anmäla misstänkta oegentligheter.

Säkerställa att det finns dokumenterade rutiner för hur ärenden ska hanteras och utredas samt hur eventuell jävsproblematik ska hanteras.

Som framförts ovan kommer frågan hur kommunens interna rapporteringsfunktion ska byggas upp inför den nya lagens ikraftträdande att behöva utredas. Frågan om hur jävsproblematik ska hanteras är en naturlig del i det arbetet.

Tydliggöra visseblåsarsfunktionens mandat, ansvar och oberoende inklusive ansvaret för utredningar gällande andra nämnders ansvarsområden.

Som framförts kommer frågan hur kommunens interna rapporteringsfunktion ska byggas upp inför den nya lagens ikraftträdande att behöva utredas. I det arbetet kommer de synpunkter som kommunrevisionen framfört att ingå.

Implementera regelbunden rapportering av statistik över inkomna tips och dess ärendehantering till kommunstyrelsen eller annan lämplig instans inom kommunen.

Kommunstyrelsen noterar kommunrevisionens synpunkt och tar med den i det framtida arbetet.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare